

2019 Yerel Yönetimler Seçimleri Genel Seçim Olsaydı Çorum'da Sonuç Ne Olurdu?

Veysel Dinler

Hitit Üniversitesi öğretim üyesi

2019 yerel yönetim seçimleri tamamlandı. Türkiye'deki en ufak muhtarlıktan en büyük kentlerin yönetimine kadar yöneticiler belirlendi. Türkiye için hayırlı olması dileklerimizle.

Yerel seçimlerde halkın sandığa gitme saiki ile genel seçimler birbirinden farklı da olsa, bir yerel seçimden de aşağı yukarı genel seçimleri tahmin etmek mümkün olabilir. Tabii burada ölçütün güvenilir olması önemlidir. Şöyle ki; büyükşehirlerde büyükşehir belediye başkanlarına verilen oylar partiler açısından çok anlam ifade etmez. 2019 seçimleri genelde ittifak adaylarının yarışı idi. Dolayısıyla büyükşehirlerde farklı bir ölçütten hareket etmek gerekir. Büyükşehir olmayan kentlerde ise iş biraz daha kolay. İl Genel Meclisi seçim sonuçları neredeyse tam olarak seçmenin parti tercihini yansıtır. Biz de burada İGM seçim sonuçları üzerinden Çorum'da bu bir genel seçim olsaydı durum ne olurdu onu anlatacağız.

2019 yerel yönetim seçimlerine göre Çorum'da İl Genel Meclisi seçim sonuçları şu şekildedir:

Tablo-1: Çorum İl Genel Meclisi seçim bilgileri

Sandık Sayısı	Seçmen Sayısı	Kullanılan Oy Sayısı	Geçerli Oy Sayısı
1.774	397419	348346	334805

Tablo-2: Çorum İl Genel Meclisi seçim sonuçları (partilere göre dağılım)

	Oy Sayısı	Oy %si
AK PARTİ	151.138	%45,14
CHP	76.584	%22,87
MHP	72.113	%21,54
İYİ PARTİ	26.055	%7,78
SAADET PARTİSİ	4.422	%1,32
DP	1.428	%0,43
BBP	1.387	%0,41
VATAN PARTİSİ	619	%0,18
BTP	517	%0,15
HDP	319	%0,1
Bağımsız	223	%0,07

İkinci tablodaki sonuçları genel seçimlerde kullanılmış varsayarsak sonuç nasıl olurdu?

Tablo-3: Çorum İl Genel Meclisi seçim sonuçlarının genel seçim olarak yansıtılması

	Oy Sayısı	2	3	4
AK PARTİ	(1) 151.138	(3) 75.569	50.379	37.785
CHP	(2) 76.584	38.292	25.528	19.146
MHP	(4) 72.113	36.057	24.038	18.028
İYİ PARTİ	26.055	13.028	8.685	6.514

Bu sonuçlara göre; 1. ve 3. milletvekilini Adalet ve Kalkınma Partisi, 2. Milletvekili Cumhuriyet Halk Partisi, 4. milletvekilini de Milliyetçi Hareket Partisi çıkarırdı. Başka bir anlatımla şuan mevcut durum olan AKP (3 milletvekili) ve CHP (1 Milletvekili); AKP-2; CHP-1 ve MHP-1 şeklinde değişirdi.

Seçimlerde partiler ittifak yapsalar idi sonuç ne olurdu diye sorarsak:

Tablo-4: Çorum İl Genel Meclisi seçim sonuçlarının genel seçim olarak yansıtılması (ittifaklı)

	Oy Sayısı	2	3	4
CUMHUR	(1) 223.251	(2) 111.626	(4) 74.417	55.813
MİLLET	(3) 102.639	51.320	34.213	25.660

Seçimler partilerin ikili ittifak halinde gitmelerinde sonuç, Cumhur İttifakı 3 milletvekili (AKP-2, MHP-1), Millet İttifakı ise 1 milletvekili şeklinde olurdu. Bu seçimin 2+2 şeklinde sonuçlanabilmesi için Millet İttifakının en az 46.000 oy almasına ihtiyacı vardır. Geriye kalan tüm parti oyları MI eklense bile sonuç değişmeyecektir. Dolayısıyla Saadet seçmeninin oyu hangi taraf için olursa olsun, çok belirleyici olmayacaktır. Öte yandan, CHP dışındaki tüm partilerin oyları birleşse dahi CHP 75 bin oy bandını koruduğu müddetçe daima 1 milletvekiline sahip olacaktır.

Son olarak, 2019 yerel seçim İGM sonuçları ile 24 Haziran genel seçim sonuçlarını karşılaştırmak faydalı olacaktır.

Tablo-5: Çorum 2019 İGM seçim sonuçları ile 2018 genel seçim sonuçlarının partiler açısından karşılaştırılması (gümrük oyları hesaba katılmaksızın)

	Oy Sayısı 2019	Genel Seçim oy sayısı 2018	Fark	Yüzde%
AK PARTİ	151.138	181.338	30.200	(-) 16,65
CHP	76.584	71.031	5.553	(+) 7,82
MHP	72.113	49.524	22.589	(+) 45,61
İYİ PARTİ	26.055	29.778	3.723	(-) 12,50
SAADET	4.422	3.827	595	(+) 15,55
DP	1.428	---	---	---
BBP	1.387	---	---	---
VATAN	619	620	1	(-) 0,16
BTP	517	---	---	---
HDP	319	11.230	10.911	(-) 97,16

2018 ve 2019 seçimlerindeki oy değişikliği şöyle izah edilebilir. Öncelikle geçerli oy kullanan seçmen sayısı bir önceki seçime göre eksi yönde 13.383 fark var. Başka bir deyişle 24 Haziranda oy kullanan 13 bin kişi sandığa gitmemeyi yeğlemiştir. Toplamda sandığa gitmeyen seçmen sayısı 49 bindir. Bu 350 bin civarında olan seçmen sayısı dikkate alındığında her 7 seçmenden birinin sandığa gitmediğini gösterir. Bunun bir kısmı belediye başkan adayı olmayan HDP seçmeni, diğer kısmı ise başka partiye ve geçersiz oy vermek istemeyen AKP seçmeni olarak değerlendirilebilir. CHP'nin bir miktar oyunu artırdığı söylenebilir. Ancak asıl oy artışı MHP seçmeninde olmuştur ve özellikle 1 Kasım 2015 seçimlerinde AKP'ye giden oyların bir kısmı artık geri dönmüştür. Öte yandan yerel seçimler boyunca devamlı olarak dile getirilen "beka", bir parti lehine sonuç doğurmuşsa o AK parti değil MHP olmuştur. İyi parti tüm Türkiye'de

olduğu gibi tabanını bulma yolundadır. Bu seçimle de aşağı yukarı hangi oy bandına oturacağını göstermiştir. Ak parti ile Saadet Partisi arasında devamlı olarak oy değiştiren bir grup (yaklaşık 1000-1500 seçmen) bu sefer Saadet partisi lehine oy kullanmıştır.

Son olarak partiler bazında değerlendirme ile yazı bitirilebilir.

Adalet Kalkınma Partisi ilk seçime girdiği tarihten itibaren, hiş kuşkusuz Çorum'da en çok oy alan partidir ve bu durumunu korumuştur. Bununla birlikte, son 3 genel seçime kıyasla, 2019 İGM sonuçları AKP'nin en düşük oy aldığı seçimlerdir (Tablo-6). AKP normal olarak sahip olduğu 180 bin bandından 30 bin eksik oya sahiptir. Çorum geneli dikkate alındığında AKP belediye başkan adayının (%43,28) İGM oyundan (%45,14) 1,86 puan az oy alması, adaydan seçmen tabanının memnuniyetsizliğini gösterir. Ancak bu durum sadece adaya bağlanamaz ve AKP'nin genel olarak bir düşüş yaşadığı şeklinde değerlendirilmelidir.

Tablo-6: Adalet Kalkınma Partisinin Çorum'da son 4 seçimdeki oyu

	7 Haziran 2015	1 Kasım 2015	24 Haziran 2018	31 Mart 2019 İGM
AK PARTİ	180.281	207.137	181.338	151.138

Cumhuriyet Halk Partisi genel olarak sahip olduğu 70-80 bin bandını korumuştur. Hatta oylarını bir miktar artırdığı bile söylenebilir (Tablo-7). CHP açasından bu yerel seçimde farklı olan, belediye başkan adayının aldığı oy oranı (%36,73) ile CHP İGM oyları (%22,87) arasındaki muazzam (%13,86) farktır. Bu aday seçiminin oy yükseltme bakımından doğru tercih olduğunu gösterdiği gibi, İYİ Parti seçmenin belediye seçimlerinde CHP'yi desteklediğinin de göstergesidir.

Tablo-7: Cumhuriyet Halk Partisinin Çorum'da son 4 seçimdeki oyu

	7 Haziran 2015	1 Kasım 2015	24 Haziran 2018	31 Mart 2019 İGM
CHP	74.268	74.581	71.031	76.584

Çorum Haber, 10 Nisan 2019, s. 10

Milliyetçi Hareket Partisi genel olarak sahip olduğu 45-60 bin bandının üzerine çıkmıştır. Son üç seçimle karşılaştırıldığında MHP, AKP'nin kuruluşundan sonra en yüksek oy miktarına ulaşmıştır (Tablo-8). Bununla birlikte belediye başkanlığı seçimlerinde MHP seçmenin bir kısmının AKP adayını desteklediği ortadadır. Belediye başkan adayının aldığı oy (%16,36) ile MHP İGM oyu (%21,54) arasında ciddi bir fark (%5,18) vardır. MHP bu seçimlerde potansiyelini zorlamış ve genel seçimler olsa 1 milletvekilini rahatlıkla çıkarabileceğini göstermiştir.

Tablo-8: Milliyetçi Hareket Partisinin Çorum'da son 4 seçimdeki oyu

	7 Haziran 2015	1 Kasım 2015	24 Haziran 2018	31 Mart 2019 İGM
MHP	59.108	41.731	49.524	72.113

İYİ Parti kurulduğu tarihten itibaren ikinci kez seçimlere girmiştir. İlk seçimlerde Çorum'dan 29 bin oy almış, son seçimlerde İGM'de 26 binde kalmıştır. Bu İYİ Parti için %12'lik bir oy kaybına denk düşmektedir. Bununla birlikte Çorum'da 25-30 bin potansiyele sahip olduğu ortaya çıkmış bulunmaktadır. İYİ Parti seçmeni İGM'de partisine oy verirken, belediye başkanı olarak CHP adayını

desteklemiştir. Zira İYİ Parti belediye başkan adayı sadece 2.797 oy almıştır. Bu ise aldığı oyların sadece %11'i düzeyindedir. Bu sebeple belediye seçimleri İYİ Parti açısından gerçekçi bir sonuç vermemektedir.

Tablo-9: İyi Partinin Çorum'da son 2 seçimdeki oyu

	7 Haziran 2015	1 Kasım 2015	24 Haziran 2018	31 Mart 2019 İGM
İyi Parti	---	---	29.778	26.055

HDP seçmeninin 2019 seçimlerinde Çorum'da bir belediye başkan adayı olmadığı için sandığa gitmediği net olarak anlaşılmaktadır. Ancak sandığa gitmeyenden 49 bin seçmenden ne kadarı HDP seçmenidir bunu tespit etmek olanaksızdır. Bu sebeple 2019 seçimleri açısından çok sağlıklı bir değerlendirme yapmak mümkün görünmemektedir.

Saadet Partisi seçmeninin 3500-4500 oy potansiyeline sahip olduğu ve belediye başkanı seçimlerinde genellikle başka bir adayı destekleme yoluna gittikleri gözlenmektedir. Büyük Birlik Partisinin 1000-3000 bandında, Demokrat Partinin 750-1500 bandında oya sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu partilerin belediye seçimlerinde genel olarak parti merkezlerinin eğilimine göre hareket ettikleri düşünülmektedir. Vatan Partisi 620 oyuyla oyu en stabil partidir.

Sonuç olarak, yerel seçime gitme saiki, adaylar, diğer koşullar ile genel seçim birbirinden farklı koşullar taşır. Bununla birlikte il merkezi, ilçeler ve köyleri kapsayan ve tek aday olmadığı için parti eğilimini yansıtan il genel meclisi oy sayısı, bir partinin o ildeki oy potansiyeli ile oy değişimini göstermek bakımından en güvenilir ölçüttür. Bizim de buradan yaptığımız simülasyona göre, iktidar partisi olan Adalet ve Kalkınma Partisi oy kaybına gitmiştir. 2019 yerel

seçimlerinde aldığı oy tam olarak genel seçime yansırđa, Şuan halihazırda sahip olduğu 3 milletvekilinden birini kaybederek, 2 milletvekili çıkarabilir. Bu milletvekili, 2019 seçimlerinde oylarını çok yüksek bir biçimde artıran MHP hanesine yazılır. Cumhuriyet ittifakı anlamında fazla oy kaybı olmadığından, "beka" söyleminin MHP lehine bir iş yaptığı söylenebilir. CHP ile İyi Parti arasındaki oy geçiŐlerinden ötürü, CHP lehine küçük bir deđiŐlik; yine Ak partinin oy kabettiği dönemlerde Saadet Partisindeki küçük bir oy yükseliŐi dıŐında önemli bir deđiŐlik bulunmamaktadır.